

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
ДС/СС 05/4-02 бр. 1012/1- VIII/8
01.07.2010. године

ВЕЋЕ НАУЧНИХ ОБЛАСТИ
ДРУШТВЕНО-ХУМАНИСТИЧКИХ НАУКА

Наставно-научно веће Филозофског факултета у Београду је на својој VI редовној седници, 01.07.2010. године – на основу чл. 221. став 1. алинеја 14. и члана 266. Статута Факултета, прихватило Извештај Комисије за докторске студије с предлогом теме за докторску дисертацију: ГУБИЦИ ПРИПАДНИКА ПАРТИЗАНСКОГ ПОКРЕТА СА ТЕРИТОРИЈЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ 1941-1945, докторанда Драгана Цветковића.

За ментора је одређен проф. др Љубодраг Димић.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА

Доставити:

1x Универзитету у Београду
1x Стручном сараднику за
докторске дисертације
1x Шефу Одсека за правне послове
1x Архиви

Проф. др Весна Димитријевић

Факултет Филозофски
04/1-2 бр. 6/1749
15.07.2010.
(број захтева)
(датум)

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

Веће научних области друштвено-хуманистичких
наука

(Назив већа научних области коме се захтев упућује)

ЗАХТЕВ

за давање сагласности на предлог теме докторске дисертације

Молимо да, сходно члану 46. ст. 5. тач. 3. Статута Универзитета у Београду («Гласник Универзитета», бр. 131/06), дате сагласност на предлог теме докторске дисертације:

Губици припадника партизанског покрета са територије Југославије 1941-1945

(пун назив предложене теме докторске дисертације)

НАУЧНА ОБЛАСТ историја

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ:

Име, име једног од родитеља и презиме кандидата:

Драган (Живорад) Цветковић

Назив и седиште факултета на коме је стекао високо образовање: Филозофски фак. у Београду

Година дипломирања: 1995.

Назив мастер рада кандидата:

Назив факултета на коме је мастер рад одбрањена:

Година одбране мастер рада: —

Обавештавамо вас да је Наставно-научно веће

на седници одржаној 1.07.2010.

размотрило предложену тему и закључило да је тема подобна за израду докторске дисертације.

ДЕКАН ФАКУЛТЕТА

Проф. др Весна Димитријевић

Прилог:

1. Предлог теме докторске дисертације са образложењем
2. Акт надлежног тела факултета о подобности теме за израду докторске дисертације

FILOZOFSKI FAKULTET UNIVERZITETA U BEOGRADU

- Odeljenju za istoriju

OBRAZLOŽENJE TEME DOKTORSKE TEZE:

**Gubici pripadnika partizanskog pokreta sa teritorije Jugoslavije
1941 - 1945**

Predmet istraživanja

Iza naslova predložene teme nalazi se jedan većih od segmenata stradanja stanovništva Jugoslavije u Drugom svetskom ratu. Pripadnici partizanskog pokreta (partizani) predstavljaju drugu grupu po broju stradalih, iza civila kao najbrojnijih i predstavljaju integralni deo ukupnih ljudskih gubitaka Jugoslavije u posmatranom periodu.

Ciljna grupa u predloženom istraživanju su stradali pripadnici antifašističkog i revolucionarnog pokreta koji su, uglavnom, organizovali i predvodili članovi KPJ. Kao najorganizovaniji, najbrojniji i u ratu se pokazalo najaktivniji antifašistički pokret, partizani su pretrpeli i najveće gubitke u ratu. Pod pripadnicima partizanskog pokreta (partizana) podrazumevaju se svi pripadnici jedinica koje su menjale nazive tokom rata od NOPOJ, preko NOV i POJ, do JA. Posmatrani vremenski okvir se, uglavnom, podudara sa trajanjem rata na prostoru Jugoslavije, pošto je partizanski pokret dobio svoje temelje već i junu mesecu 1941. godine formiranjem Glavnog štaba i kao takav postojao do završetka rata. Od svog osnivanja, pa do pobedonosnog okončanja rata, pokret je prolazio kroz različite faze, imao svoje uspone i padove, što je uticalo na njegovu masovnost, a što je, opet, u tesnoj vezi sa stradanjem njegovih pripadnika. Ekspozirajući se u ratu kao stvarno jugoslovenski antifašistički pokret i jedini pokret koji je delovao na čitavom prostoru Jugoslavije (pa i van njene tadašnje teritorije), partizanski pokret je imao niz lokalnih specifičnosti. U nekim delovima okupirane i podeljene zemlje je bio u pojedinim periodima rata u usponu, dok je u drugima bio jako slab ili nije ni postojao, da bi se kasnije naglo pojavio i omasovio, ili pak gotovo nestao. Jedinstveno za sve delove zemlje je da je partizanski pokret permanentno pokušavao da okupi pripadnike svih nacionalnosti, što mu je u većoj ili manjoj meri pošlo za rukom, ali uz brojne lokalne specifičnosti, koje se, prvenstveno ogledaju u vremenu kada pristupaju pokretu i njihovoj masovnosti. Iako je ideološki bio vezan za „radničku klasu“, partizanski pokret je

brzo prerastao u, prvenstveno, seljački pokret, uz stalno nastojanje da proširi svoju socijalnu osnovu, što je u manjoj ili većoj meri uspeo da uradi, uz određene razlike u pojedinim delovima države, kao i trenutku kada se to dešava.

Cilj istraživanja

Cilj predloženog istraživanja, u okviru disertacije, je da se preko stradalih pripadnika partizanskog pokreta sagleda unutrašnja struktura pokreta u celini i pojedinim delovima, u različitim delovima države, među različitim nacionalnostima koje su ga činile, vreme u kome stradaju njegovi priadnici, kao i način njihovog stradanja. Pošto je stradanje pripadnika partizanskog pokreta sastavni deo ukupnih ljudskih gubitaka Jugoslavije, u disertaciji će biti uspostavljena i sagledana veza između stradanja ova dva segmenta.

Posmatrana teritorija

Kraljevina Jugoslavija je u rat ušla podeljana na banovine koje su, nakon okupacije i podele njene teritorije, nestale ili izgubile svoju funkciju, te stoga ne predstavljaju pogodanu polaznu osnovu za istraživanje. Okupaciona podela Jugoslavije je realno stanje na terenu u posmatranom periodu, pa je stoga uzeta kao osnovna teritorijalna podela prilikom istraživanja stradanja pripadnika partizanskog pokreta. Sa druge strane, KPJ koja je predvodila partizanski pokret, teritoriju Jugoslavije je posmatrala kao jedinstvenu celinu sastavljenu od budućih federalnih jedinica, pa je vojno vođstvo pokreta pored Glavnog, kasnije Vrhovnog štaba, imalo i Glavne štabove za teritorije budućih federalnih jedinica. Stoga istraživanje stradanja pripadnika partizanskog pokreta treba posmatrati i kroz prizmu kasnije nastalih republika i njihove teritorijane podele. U predloženom istražvanju utvrdiće se brojnost stradalih pripadnika partizanskog pokreta sa pomenutih teritorija, prema oba predložena kriterijuma. Za oba kriterijuma posmatranja teritorija je zajednička njihova podela na regione. Ovo je od značaja što nisu svi regioni u pojedinim okupacionim područjima ili republikama stradali u istoj meri. Izvršiće se komparacija broja stradalih na posmatranim teritorijama, uz uvažavanje broja stanovnika koji ih nastanjuje. Takođe, izvršiće se i komparativni prikaz odnosa stradalih partizana prema ukupnom broju stradalih, kao i prema stradalim civilima na posmatranim područjima. Iako je kao osnova za istraživanje uzeta teritorija KJ, u radu će biti obrađeni i podaci o stradalim partizanima sa teritorija priključenih Jugoslaviji nakon završetaka rata, a koji su se do tada nalazili u sastavu Kraljevine Italije, pošto su tokom rata delovali kao integralni deo pokreta.

Vreme stradanja

Usponi i padovi kroz koje je prolazio partizanski pokret jasno su uočljivi u broju stradalih njegovih pripadnika. Broj stradalih pripadnika pokreta i vreme njihovog stradanja nisu jednaki u svim delovima Jugoslavije. U disertaciji će biti komparativno prikazane razlike u broju i vremenu stradanja pripadnika partizanskog pokreta na različitim teritorijama (većim i manjim), prema oba predložena kriterijuma, uz uvažavanje brojnosti populacije na njima, kao i njihov odnos prema ukupnom broju stradalih i stradalim civilima.

Nacionalna struktura stradalih

Odredivši sebe kao jugoslovenski, pokret se trudio da okupi sve nacionalne grupe koje su živele u Jugoslaviji i da ih aktivno uključi u borbu protiv okupatora i kolaboracionista sa jedne, ali i za ostvarivanje klasnih i ideoloških, dakle revolucionarnih, ciljeva pokreta sa druge strane. Različiti uslovi u kojima su se našli pojedini narodi, njihove nacionalne težnje, ciljevi, aspiracije i očekivanja, uslovili su to da se nisu svi narodi u istoj meri i jednovremeno priključili partizanskom pokretu. To je izazvalo bitne razlike u njihovom stradanju u okviru pokreta. Razlike su uočljive i u stradanju u okviru istog naroda s različitih teritorija. Rad ima za cilj da napravi poređenja stradanja po nacionalnostima i vremenu njihovog stradanja u partizanskom pokretu, da istakne osobenosti njihovog stradanja u pojedinim delovima Jugoslavije, uz uvažavanje brojnosti i nacionalne strukture posmatranih teritorija, kao i njihov odnos prema ukupnom broju stradalih. U disertaciji je predviđeno da se napravi i sagleda odnos u stradanju pripadnika pokreta i stradalih civila, kod kojih takođe postoje velike razlike u stradanju među različitim nacionalnostima, kako u ukupnom broju stradalih na celokupnoj teritoriji Jugoslavije, tako i među stradalima na manjim teritorijanim celinama.

Polna struktura stradalih

Jedan od postulata pokreta je bila polna ravnopravnost, pa je stoga pokret pokušavao da u svoje redove uključi što veći broj žena. Različiti položaji u kojima su se našli narodi Jugoslavije, različiti položaji u društvu koje su žene imale, kulturno nasleđe i tradicija, uslovile su razlike u broju stradalih žena u partizanskom pokretu. U predloženom radu biće komparativno prikazana brojnost, nacionalna struktura i vreme njihovog stradanja u različitim delovima Jugoslavije, odnos prema broju stradalih muškaraca, uz poštovanje nacionalne strukture posmatranih teritorija, kao i njihov odnos prema ukupnom broju stradalih i stradalim civilima.

Način stradanja

Vodeći aktivnu borbu protiv okupatora i kolaboracionista, u pokretu je najveći deo pripadnika poginuo, dok je znatno manji broj ubijenih, umrlih i nestalih pripadnika. Način

stradnja biće u radu komparativno prikazan kroz prizmu teritorija, nacionalnosti, vremena u kome se dešava i polne strukture stradalih pripadnika pokreta.

Starosna struktura stradalih

Partizanski pokret se tokom rata eksponirao kao pokret mladih, te je najveći deo stradalih pripadnika pripadao tom delu populacije. U predloženom radu biće komparativno prikazana brojnost u okviru starosnih grupa, njihova nacionalna struktura i vreme stradanja u različitim delovima Jugoslavije.

Socijalno-ekonomska struktura stradalih

Ušavši u rat kao „avangarda radničke klase“ KPJ, je vrlo brzo uvidela da je potrebno proširiti socijalnu osnovu partizanskog pokreta. Praktični razlozi opstanka u ratu su ih primorali da se oslone na selo, čime je i pokret dobio pretežno seljački karakter, uz manje ili veće učešće ostalih socijalnih grupa u njemu. Socijalno–ekonomska struktura stradalih partizana, prikazana u predloženom radu kroz profesionalnu strukturu stradalih, nije bila ista u svim delovima Jugoslavije, niti kod svih nacionalnosti, kao što ni vreme stradanja pojedinih profesionalnih grupa nije ravnomerno. Njihov komparativni prikaz prema teritorijama, nacionalnostima i vremenu stradanja, istaći će sve postojeće sličnosti, ali i razlike i specifičnosti.

Metod rada

Iako se iz naslova predložene teme to ne uočava, rad je po metodološkom pristupu specifičan i do sada kod nas ovaj metod rada nije korišćen u ovako opširnom istraživanju. Metod istraživanja na osnovu personalne identifikacije stradalih, sa svojom specifičnom metodologijom (analizom pojedinačnih personalnih podataka i njihovim objedinjavanjem radi dobijanja ukupnih brojeva), poznat je svetskoj istoriografiji i po njemu je rađeno više radova, a naročito se primenjivao u izučavanju stradanja u holokaustu. Analize rađene na osnovu personalne identifikacije stradalih na velikim uzrocima ne daju konačne rezultate, ali zato otvaraju najbolju mogućnost za sagledavanje unutrašnje strukture stradalih.

U istraživanju građe korišćen je analitički metod koji je omogućio da se u potpunosti sagleda sva raspoloživa građa, kao i da se stekne potpuni uvid u sve aspekte stradanja pripadnika partizanskog pokreta. Pomoću nje je sagledan širi kontekst opšteg stradanja na području Jugoslavije tokom rata, te je stradanje pripadnika partizanskog pokreta smešteno u taj kontekst. Korišćenje analitičkog metoda je omogućilo da se sve informacije koje su dobijene iz izvora posmatraju kroz tri osnovne dimenzije stradanja, a to su prostor, vreme i

ljudi, od kojih svaka ima promenjive vrednosti. Time se dobija, gotovo, reljefna (3D) slika stradanja pripadnika partizanskog pokreta.

Kao osnova za istraživanje koristiće se neobjavljena građa Arhiva Jugoslavije, Fond 179 - Popis „Žrtve rata 1941-1945“ iz 1964. godine (odštampano je 1992.godine samo 3 kompleta po 16 knjiga, za internu upotrebu, od kojih se po jedan nalazi u Arhivu Jugoslavije, Saveznom zavodu za statistiku - SZS i Muzeju žrtava genocida - MŽG), neobjavljena građa arhiva Muzeja žrtava genocida, fond „Žrtve rata 1941-1945“, kao i baza podataka „ŽR1941-1945“, iz istog muzeja. Pošto je popisna komisija 1966. godine zaključila da popis nije potpun (obuhvatnost od 56 do 59%), odlučeno je da se stavi zabrana njegovog korišćenja. Početkom 90-tih je odlučeno da se zabrana ukine i da se otpočne sa revizijom popisa. U SZS je 1992. godine izvršena digitalizacija popisa stvaranjem baze podataka, dok je Arhiv Srbije otpočeo sa prikupljanjem podataka o stradalima u Drugom svetskom ratu koje je prosledivao SZS-u u cilju dopunjavanja popisa. Revizija je, uz prekide, vršena u periodu od 1995. do 1999. godine u SZS-u, da bi posao revizije nastavio MŽG od 2003. godine. Broj stradalih osoba je uvećan za preko 10%, dok je popis delimično očišćen od dvostruko ili višestruko upisanih osoba. U disertaciji će biti skrenuta pažnja i na drugu građu, objavljenu i neobjavljenu, koja se odnosi na problem istraživanja stradanja pripadnika partizanskog pokreta. Drugom svetskom ratu u Jugoslaviji i posebno partizanskom pokretu, posvećen je, možda, najobimniji opus u čitavoj jugoslovenskoj historiografiji 20. veka. Iz obimnog opusa literature u radu će biti iskorišćene one bibliografske jedinice koje pružaju podatke o stradanju pripadnika partizanskog pokreta, njegovoj unutrašnjoj strukturi, ukupnom stradanju u Jugoslaviji ili njenim delovima, ili pak pružaju dobru opštu sliku Jugoslavije, ili njenih delova, u posmatranom periodu.

Predloženi rad biće podeljen na četrnaest (14) celina, koje prate spisak korišćenih izvora i literature i sadržaj. U predgovoru objasniće se način i metodologija izrade rada, kao i način korišćenja arhivske građe. Biće skrenuti pažnja na najznačajniju građu i korišćenu literaturu. Posebna pažnja biće posvećena popisu „Žrtve rata 1941-1945“ iz 1964. godine, kao i njegovoj reviziji. Skrenuće se pažnja na sve metodološke probleme i poteškoće koje su se pojavile tokom rada. Uvodno poglavlje predstavlja sažet prikaz drugog svetskog rata na teritoriji Jugoslavije sa posebnim osvrtom na partizanski pokret. Centralni deo rada obuhvataju poglavlja od prvog do jedanaestog. U poglavljima od prvog do devetog prikazaće se stradanje pripadnika partizanskog pokreta sa teritorija nastalih dezintegracijom Jugoslavije, dakle prema anektiranim i okupiranim područjima, novoformiranoj državi, kao i teritoriji koja je posle rata priključena Jugoslaviji, za svaku teritoriju posebno. U desetom poglavlju biće komparativno prikazan bilans stradanja pripadnika partizanskog pokreta u podeljenoj

Jugoslaviji uz uvažavanje veličine tih teritorija, brojnosti populacije koja ih nastanjuje i njene nacionalne strukture. Jedanaesto poglavlje predstavljaće bilans stradanja pripadnika partizanskog pokreta prikazanog prema administrativnoj podeli Jugoslavije nakon 1945. godine (republikama), komparativno prikazanog u relaciji sa rezultatima dobijenih istraživanjem stradanja pokreta prema okupatorskoj podeli Jugoslavije. Poslednju celinu predstavlja zaključak u kome će biti sublimirani rezultati istraživanja.

Hipoteze od kojih se polazi

Dosadašnjom revizijom popisa „Žrtve rata 1941 -1945“ je utvrđeno da je sa teritorije Jugoslavije stradalo 639.833 odnosno 657.101 osoba, računajući i stradale na posle rata priključenim teritorijama. Među njima je registrovano 173.600 odnosno 181.572 stradalih partizana, tako da stradali pripadnici partizanskog pokreta predstavljaju 27,13 odnosno 27,63% ukupno stradalih.

Podela Jugoslavije i kreiranje nove države koju su okupatori sprovedi, stvorila je više teritorijalnih celina, različitih veličina, sa različitim brojem stanovnika (kao i njihove nacionalne strukture) i različitim pravnim statusima. Razvoj partizanskog pokreta na njima je bio podložan uticaju više faktora, tako da on nije bio svuda ravnomeran. Najveći deo stradalih partizana, 51,39% potiče iz NDH (89.221), iako je na njenoj teritoriji živelo nešto manje od 40% populacije Jugoslavije. Sa teritorija koje je anektirala i okupirala Nemačka potiče 26,99% stradalih partizana (46.846), dok je sa teritorija koje je anektirala Italija ili su se nalazile pod njenom direktnom upravom (Crna Gora i delovi priključeni Velikoj Albaniji) poteklo 15,72% stradalih pripadnika partizanskog pokreta (27.292). Sa teritorija koje su anektirale Kraljevine Bugarska i Mađarska potiče 3,93 odnosno 1,96% stradalih pripadnika partizanskog pokreta (6.831 odnosno 3.410). Kao posebna celina u radu istražiće se stradanje 7.972 pripadnika pokreta sa teritorija koje su do okončanja rata pripadale Italiji.

Razvrstavanje stradalih pripadnika partizanskog pokreta prema republičkoj podeli pokazuje da 32,84% potiče iz Hrvatske (57.005), 31,19% iz Srbije (54.145), 21,51% iz Bosne i Hercegovine (37.334), 7,51% iz Slovenije (13.043), 4,18% iz Crne Gore (7.259) i 2,77% iz Makedonije (4.814). Nima terba priključiti i 7.972 stradalih pripadnika pokreta sa teritorija koje su do okončanja rata pripadale Italiji, od kojih je 4.298 sa teritorije koja je pripojena Sloveniji, a 3.674 sa teritorije koja je priključena Hrvatskoj.

Različiti položaji naroda Jugoslavije u kojima su se našli, koji je varirao od brutalne represije nad nekima od njih, do gotovo neprimetne okupacije ili čak privilegovanog položaja,

uticao je i na razvoj partizanskog pokreta među njima, naročito u višenacionalnim sredinama, gde je rat produbio međunacionalne antagonizme koji su od ranije postojali. Neki od naroda se pokretu priključuju masovno, dok drugih nema u značajnijem broju sve do predposlednje godine rata. Čak i u okviru istog naroda postoje razlike u zavisnosti od teritorije sa koje potiču. Na primer, u partizanskom pokretu Srbi predstavljaju 60,02% (104.199) svih stradalih, iako su činili oko 41% populacije Kraljevine Jugoslavije. Među njima, 57,67% stradalih potiče sa teritorije NDH (60.093), iako je na njoj živelo nešto manje od 30% ukupnog srpskog nacionalnog korpusa. Srbi predstavljaju 67,35% svih stradalih partizana sa teritorije NDH, iako su na toj teritoriji činili trećinu populacije.

Značaj istraživanja

Predložena disertacija predstavlja doprinos istoriografiji Srbije i Jugoslavije po više osnova. U istoriografiji, do sada, ne postoji puno radova koji su se na odgovarajući način bavili problemom stradanja stanovništva uopšte, pa ni stradanjem pripadnika partizanskog pokreta. U disertaciji se prvi put koristi metoda personalne identifikacije stradalih na većem uzorku. Korišćenje ove metode rada, sa njenom specifičnom metodologijom rada, pruža mogućnost dubljeg sagledavanja unutrašnje strukture stradalih pripadnika partizanskog pokreta. Novina u radu je posmatranje stradanja pripadnika pokreta prema okupacionim područjima i kasnije nastalim republikama, a njihovo stradanje se posmatra kao deo ukupnog stradanja stanovništva Jugoslavije i njenih delova. Jedna od bitnih odlika rada je komparativnost kojom sagledava sve segmente stradanja pripadnika partizanskog pokreta, kako u vremenskom i prostornom okviru, tako i u okvirima nacionalne, polne, starosne i socijalno-ekonomske strukture stradalih pripadnika, kao i u načinu njihovog stradanja.

Predložena struktura doktorske disertacije

Gubici pripadnika partizanskog pokreta sa teritorije Jugoslavije 1941 - 1945

Predgovor

1.1 Interpretativni okviri teme

1.2. Struktura rada

1.3. Izvori i literatura

1.4. Popis „Žrtve rata 1941-1945“ iz 1964. godine kao izvor, revizija, baza podataka „ZR1941-1945“.

Uvod

Jugoslavija u ratu (teritorija i stanovništvo, Aprilski rat, okupacija, podela Jugoslavije, teror, genocid i holokaust, pokreti otpora, partizanski pokret, anifašistički i revolucionarni rat)

1. Teritorija anektirana od strane Nemačke

Teritorija i stanovništvo

Numeričko određenje gubitaka pripadnika partizanskog pokreta ove teritorije, sa iskazanim odnosom prema ukupnom broju stradalih, kao i prema stradalim civilima, sa pomenute teritorije (uz uvažavanje brojnosti poulacije koja je nastanjuje).

Godine stradanja pripadnika partizanskog pokreta ove teritorije sa komparativno prikazanim odnosom prema godinama stradanja ukupnog broja stradalih ove teritorije, kao i stradalih civila.

Način stradanja pripadnika partizanskog pokreta ove teritorije sa komparativno prikazanim odnosom prema godinama stradanja.

Nacionalna struktura stradalih pripadnika partizanskog pokreta iz anektiranog područja ukrštena sa godinama stradanja, te komparativno prikazana u odnosu na nacionalnu strukturu ukupno stradalih, kao i stradalih civila.

Polna struktura stradalih pripadnika partizanskog pokreta ove teritorije ukrštena sa godinama stradanja i nacionalnom strukturom, te komparativno prikazana u odnosu na polnu strukturu stradalih civila.

Starosna struktura stradalih pripadnika partizanskog pokreta iz anektiranog područja, ukrštena sa godinama stradanja, nacionalnom i polnom strukturom (uz uvažavanje nacionalne strukture posmatrane teritorije).

Profesionalna struktura stradalih pripadnika partizanskog pokreta sa ove teritorije ukrštena sa godinama stradanja, nacionalnom i polnom strukturom (uz uvažavanje nacionalne strukture obrađivane teritorije).

2. Teritorija okupirana od strane Nemačke

Teritorija i stanovništvo

Numeričko određenje gubitaka pripadnika partizanskog pokreta iz okupirane Srbije, komparativno prikazanih po regionima (Banat, 8 regiona iz Uže Srbije i dela KiM) i opština, sa prikazanim odnosom prema ukupnom broju stradalih, kao i prema stradalim civilima, sa pomenuth teritorija (uz uvažavanje brojnosti poulacije koja ih nastanjuje).

Godine stradanja pripadnika partizanskog pokreta iz okupirane Srbije, zatim komparativno prikazane prema regionima, sa prikazanim odnosom prema godinama stradanja ukupnog broja stradalih sa pomenuth teritorija, kao i stradalih civila.

Način stradanja pripadnika partizanskog pokreta ove teritorije sa komparativno prikazanim odnosom prema godinama stradanja.

Nacionalna struktura stradalih pripadnika partizanskog pokreta iz okupirane Srbije ukrštena sa godinama stradanja, zatim komparativno prikazane prema regionima, uz uvažavanje nacionalne strukture obrađivanih teritorija, te prikazana u odnosu na nacionalnu strukturu ukupno stradalih, kao i stradalih civila.

Polna struktura stradalih pripadnika partizanskog pokreta ukrštena sa godinama stradanja i nacionalnom strukturom, zatim komparativno prikazane prema regionima (uz uvažavanje

nacionalne strukture obrađivanih teritorija), te prikazana u odnosu na polnu strukturu stradalih civila.

Starosna struktura stradalih pripadnika partizanskog pokreta iz okupirane Srbije, ukrštena sa godinama stradanja, nacionalnom i polnom strukturom, zatim komparativno prikazana prema regionima, uz uvažavanje nacionalne strukture obrađivanih teritorija.

Profesionalna struktura stradalih pripadnika partizanskog pokreta ukrštena sa godinama stradanja, nacionalnom i polnom strukturom, zatim komparativno prikazane prema regionima, uz uvažavanje nacionalne strukture obrađivanih teritorija.

3. Teritorija anektirana od strane Italije

Teritorija i stanovništvo

Numeričko određenje gubitaka pripadnika partizanskog pokreta ove teritorije, komparativno prikazanih prema regionima (deo Slovenije, deo Hrvatske i deo Crne Gore), sa iskazanim odnosom prema ukupnom broju stradalih, kao i prema stradalim civilima, sa pomenute teritorije (uz uvažavanje brojnosti poulacije koja je nastanjuje).

Godine stradanja pripadnika partizanskog pokreta ove teritorije sa komparativno prikazanim odnosom prema godinama stradanja ukupnog broja stradalih ove teritorije, kao i stradalih civila.

Način stradanja pripadnika partizanskog pokreta ove teritorije sa komparativno prikazanim odnosom prema godinama stradanja.

Nacionalna struktura stradalih pripadnika partizanskog pokreta iz anektiranog područja ukrštena sa godinama stradanja, te komparativno prikazana u odnosu na nacionalnu strukturu ukupno stradalih, kao i stradalih civila (uz uvažavanje nacionalne strukture obrađivane teritorije).

Polna struktura stradalih pripadnika partizanskog pokreta ove teritorije ukrštena sa godinama stradanja i nacionalnom strukturom, te komparativno prikazana u odnosu na polnu strukturu stradalih civila (uz uvažavanje nacionalne strukture obrađivane teritorije).

Starosna struktura stradalih pripadnika partizanskog pokreta iz anektiranog područja, ukrštena sa godinama stradanja, nacionalnom i polnom strukturom (uz uvažavanje nacionalne strukture posmatrane teritorije).

Profesionalna struktura stradalih pripadnika partizanskog pokreta sa ove teritorije ukrštena sa godinama stradanja, nacionalnom i polnom strukturom (uz uvažavanje nacionalne strukture obrađivane teritorije).

4. Crna Gora pod italijanskim komesarom

Teritorija i stanovništvo

Numeričko određenje gubitaka pripadnika partizanskog pokreta ove teritorije (veći deo iz Crne Gore i 3 opštine iz Srbije), sa iskazanim odnosom prema ukupnom broju stradalih, kao i prema stradalim civilima, sa pomenute teritorije (uz uvažavanje brojnosti poulacije koja je nastanjuje).

Godine stradanja pripadnika partizanskog pokreta ove teritorije, sa komparativno prikazanim odnosom prema godinama stradanja ukupnog broja stradalih ove teritorije, kao i stradalih civila.

Način stradanja pripadnika partizanskog pokreta ove teritorije sa komparativno prikazanim odnosom prema godinama stradanja.

Nacionalna struktura stradalih pripadnika partizanskog pokreta, ukrštena sa godinama stradanja, te komparativno prikazana u odnosu na nacionalnu strukturu ukupno stradalih, kao i stradalih civila.

Polna struktura stradalih pripadnika partizanskog pokreta ove teritorije ukrštena sa godinama stradanja i nacionalnom strukturom, te komparativno prikazana u odnosu na polnu strukturu stradalih civila.

Starosna struktura stradalih pripadnika partizanskog pokreta, ukrštena sa godinama stradanja, nacionalnom i polnom strukturom (uz uvažavanje nacionalne strukture posmatrane teritorije).

Profesionalna struktura stradalih pripadnika partizanskog pokreta sa ove teritorije ukrštena sa godinama stradanja, nacionalnom i polnom strukturom (uz uvažavanje nacionalne strukture obrađivane teritorije).

5. Teritorija koja je pripojena Velikoj Albaniji

Teritorija i stanovništvo

Numeričko određenje gubitaka pripadnika partizanskog pokreta ove teritorije, komparativno prikazanih prema regionima (deo KiM, deo Makedonije, deo Crne Gore i deo Srbije), sa iskazanim odnosom prema ukupnom broju stradalih, kao i prema stradalim civilima, sa pomenute teritorije (uz uvažavanje brojnosti poulacije koja je nastanjuje).

Godine stradanja pripadnika partizanskog pokreta ove teritorije, sa komparativno prikazanim odnosom prema godinama stradanja ukupnog broja stradalih ove teritorije, kao i stradalih civila.

Način stradanja pripadnika partizanskog pokreta ove teritorije sa komparativno prikazanim odnosom prema godinama stradanja.

Nacionalna struktura stradalih pripadnika partizanskog pokreta iz anektiranog područja ukrštena sa godinama stradanja, te komparativno prikazana u odnosu na nacionalnu strukturu ukupno stradalih, kao i stradalih civila(uz uvažavanje nacionalne strukture obrađivane teritorije).

Polna struktura stradalih pripadnika partizanskog pokreta ove teritorije ukrštena sa godinama stradanja i nacionalnom strukturom, te komparativno prikazana u odnosu na polnu strukturu stradalih civila (uz uvažavanje nacionalne strukture obrađivane teritorije).

Starosna struktura stradalih pripadnika partizanskog pokreta iz anektiranog područja, ukrštena sa godinama stradanja, nacionalnom i polnom strukturom (uz uvažavanje nacionalne strukture posmatrane teritorije).

Profesionalna struktura stradalih pripadnika partizanskog pokreta sa ove teritorije ukrštena sa godinama stradanja, nacionalnom i polnom strukturom (uz uvažavanje nacionalne strukture obrađivane teritorije).

6. Teritorija Nezavisne države Hrvatske

Teritorija i stanovništvo

Numeričko određenje gubitaka pripadnika partizanskog pokreta iz NDH, a zatim komparativno prikazanih po regionima (7 iz Hrvatske, 4 iz BiH i Srem), sa prikazanim odnosom prema ukupnom broju stradalih, kao i prema stradalim civilima, sa pomenuth teritorija (uz uvažavanje brojnosti poulacije koja ih nastanjuje).

Godine stradanja pripadnika partizanskog pokreta iz NDH, zatim komparativno prikazane prema regionima, sa prikazanim odnosom prema godinama stradanja ukupnog broja stradalih sa pomenuth teritorija, kao i stradalih civila.

Način stradanja pripadnika partizanskog pokreta ove teritorije sa komparativno prikazanim odnosom prema godinama stradanja.

Nacionalna struktura stradalih pripadnika partizanskog pokreta iz NDH, ukrštena sa godinama stradanja, zatim komparativno prikazane prema regionima, uz uvažavanje nacionalne strukture obrađivanih teritorija, te prikazana u odnosu na nacionalnu strukturu ukupno stradalih, kao i stradalih civila.

Polna struktura stradalih pripadnika partizanskog pokreta ukrštena sa godinama stradanja i nacionalnom strukturom, zatim komparativno prikazane prema regionima (uz uvažavanje nacionalne strukture obrađivanih teritorija), te prikazana u odnosu na polnu strukturu stradalih civila.

Starosna struktura stradalih pripadnika partizanskog pokreta iz BiH ukrštena sa godinama stradanja, nacionalnom i polnom strukturom, zatim prikazana prema regionima, uz uvažavanje nacionalne strukture obrađivanih teritorija.

Profesionalna struktura stradalih pripadnika partizanskog pokreta ukrštena sa godinama stradanja, nacionalnom i polnom strukturom, zatim prikazane prema regionima, uz uvažavanje nacionalne strukture obrađivanih teritorija.

7. Teritorija koju je anektirala Kraljevina Bugarska

Teritorija i stanovništvo

Numeričko određenje gubitaka pripadnika partizanskog pokreta ove teritorije, komparativno prikazanih prema regionima (veći deo Makedonije, deo Srbije i deo KiM), sa iskazanim odnosom prema ukupnom broju stradalih, kao i prema stradalim civilima, sa pomenute teritorije (uz uvažavanje brojnosti poulacije koja je nastanjuje).

Godine stradanja pripadnika partizanskog pokreta ove teritorije sa komparativno prikazanim odnosom prema godinama stradanja ukupnog broja stradalih ove teritorije, kao i stradalih civila.

Način stradanja pripadnika partizanskog pokreta ove teritorije sa komparativno prikazanim odnosom prema godinama stradanja.

Nacionalna struktura stradalih pripadnika partizanskog pokreta iz anektiranog područja ukrštena sa godinama stradanja, te komparativno prikazana u odnosu na nacionalnu strukturu ukupno stradalih, kao i stradalih civila (uz uvažavanje nacionalne strukture obrađivane teritorije).

Polna struktura stradalih pripadnika partizanskog pokreta ove teritorije ukrštena sa godinama stradanja i nacionalnom strukturom, te komparativno prikazana u odnosu na polnu strukturu stradalih civila (uz uvažavanje nacionalne strukture obrađivane teritorije).

Starosna struktura stradalih pripadnika partizanskog pokreta iz anektiranog područja, ukrštena sa godinama stradanja, nacionalnom i polnom strukturom (uz uvažavanje nacionalne strukture posmatrane teritorije).

Profesionalna struktura stradalih pripadnika partizanskog pokreta sa ove teritorije ukrštena sa godinama stradanja, nacionalnom i polnom strukturom (uz uvažavanje nacionalne strukture obrađivane teritorije).

8. Teritorija koju je anektirala i okupirala Kraljevina Mađarska

Teritorija i stanovništvo

Numeričko određenje gubitaka pripadnika partizanskog pokreta ove teritorije, komparativno prikazanih prema regionima (Bačka, Baranja, Prekomurje i Međumurje), sa iskazanim odnosom prema ukupnom broju stradalih, kao i prema stradalim civilima, sa pomenute teritorije (uz uvažavanje brojnosti poulacije koja je nastanjuje).

Godine stradanja pripadnika partizanskog pokreta ove teritorije sa komparativno prikazanim odnosom prema godinama stradanja ukupnog broja stradalih ove teritorije, kao i stradalih civila.

Način stradanja pripadnika partizanskog pokreta ove teritorije sa komparativno prikazanim odnosom prema godinama stradanja.

Nacionalna struktura stradalih pripadnika partizanskog pokreta iz anektiranog područja ukrštena sa godinama stradanja, te komparativno prikazana u odnosu na nacionalnu strukturu ukupno stradalih, kao i stradalih civila (uz uvažavanje nacionalne strukture obrađivane teritorije).

Polna struktura stradalih pripadnika partizanskog pokreta ove teritorije ukrštena sa godinama stradanja i nacionalnom strukturom, te komparativno prikazana u odnosu na polnu strukturu stradalih civila (uz uvažavanje nacionalne strukture obrađivane teritorije).

Starosna struktura stradalih pripadnika partizanskog pokreta iz anektiranog područja, ukrštena sa godinama stradanja, nacionalnom i polnom strukturom (uz uvažavanje nacionalne strukture posmatrane teritorije).

Profesionalna struktura stradalih pripadnika partizanskog pokreta sa ove teritorije ukrštena sa godinama stradanja, nacionalnom i polnom strukturom (uz uvažavanje nacionalne strukture obrađivane teritorije).

9. Teritorija koja se do okončanja rata nalazila u sastavu Kraljevine Italije

Teritorija i stanovništvo

Numeričko određenje gubitaka pripadnika partizanskog pokreta ove teritorije, komparativno prikazanih prema regionima (deo koji pripojen Hrvatskoj i deo koji pripojen Sloveniji) i opštinama, sa iskazanim odnosom prema ukupnom broju stradalih, kao i prema stradalim civilima, sa pomenute teritorije (uz uvažavanje brojnosti poulacije koja je nastanjuje).

Godine stradanja pripadnika partizanskog pokreta ove teritorije sa komparativno prikazanim odnosom prema godinama stradanja ukupnog broja stradalih ove teritorije, kao i stradalih civila.

Način stradanja pripadnika partizanskog pokreta ove teritorije sa komparativno prikazanim odnosom prema godinama stradanja.

Nacionalna struktura stradalih pripadnika partizanskog pokreta iz anektiranog područja ukrštena sa godinama stradanja, te komparativno prikazana u odnosu na nacionalnu strukturu ukupno stradalih, kao i stradalih civila (uz uvažavanje nacionalne strukture obrađivane teritorije).

Polna struktura stradalih pripadnika partizanskog pokreta ove teritorije ukrštena sa godinama stradanja i nacionalnom strukturom, te komparativno prikazana u odnosu na polnu strukturu stradalih civila (uz uvažavanje nacionalne strukture obrađivane teritorije).

Starosna struktura stradalih pripadnika partizanskog pokreta iz anektiranog područja, ukrštena sa godinama stradanja, nacionalnom i polnom strukturom (uz uvažavanje nacionalne strukture posmatrane teritorije).

Profesionalna struktura stradalih pripadnika partizanskog pokreta sa ove teritorije ukrštena sa godinama stradanja, nacionalnom i polnom strukturom (uz uvažavanje nacionalne strukture obrađivane teritorije).

10. Bilans stradanja pripadnika partuzanskog pokreta u podeljenoj Jugoslaviji (anektirane i okupirane teritorije, novoformirana država)

Numeričko određenje gubitaka pripadnika partizanskog pokreta Jugoslavije, a zatim komparativno prikazanih prema teritorijama okupacionih područja, sa prikazanim odnosom prema ukupnom broju stradalih, kao i prema stradalim civilima, sa pomenuth teritorija (uz uvažavanje brojnosti poulacije koja ih nastanjuje).

Godine stradanja pripadnika partizanskog pokreta Jugoslavije, zatim komparativno prikazane prema okupacionim područjima, sa prikazanim odnosom prema godinama stradanja ukupno stradalih sa pomenuth teritorija, kao i stradalih civila.

Način stradanja pripadnika partizanskog pokreta ove teritorije sa komparativno prikazanim odnosom prema godinama stradanja.

Nacionalna struktura stradalih pripadnika partizanskog pokreta Jugoslavije ukrštena sa godinama stradanja, zatim komparativno prikazane prema okupacionim područjima (uz uvažavanje nacionalne strukture obrađivanih teritorija), te prikazana u odnosu na nacionalnu strukturu ukupno stradalih, kao i stradalih civila.

Polna struktura stradalih pripadnika partizanskog pokreta Jugoslavije ukrštena sa godinama stradanja i nacionalnom strukturom, zatim komparativno prikazane prema okupacionim područjima, te prikazana u odnosu na polnu strukturu stradalih civila.

Starosna struktura stradalih pripadnika partizanskog pokreta Jugoslavije ukrštena sa godinama stradanja, nacionalnom i polnom strukturom, zatim komparativno prikazane prema okupacionim područjima, uz uvažavanje nacionalne strukture posmatrane teritorije.

Profesionalna struktura stradalih pripadnika partizanskog pokreta Jugoslavije ukrštena sa godinama stradanja, nacionalnom i polnom strukturom, zatim komparativno prikazane prema okupacionim područjima, uz uvažavanje nacionalne strukture posmatrane teritorije.

11. Bilans stradanja pripadnika partizanskog pokreta u Jugoslaviji prema administrativnoj podjeli nakon 1945. godine

Numeričko određenje gubitaka pripadnika partizanskog pokreta Jugoslavije, a zatim komparativno prikazanih prema teritorijama republika (uz uvažavanje okupacionih područja), sa prikazanim odnosom prema ukupnom broju stradalih, kao i prema stradalim civilima, sa pomenutih teritorija (uz uvažavanje brojnosti populacije koja ih nastanjuje).

Godine stradanja pripadnika partizanskog pokreta Jugoslavije, zatim komparativno prikazane prema republikama (uz uvažavanje okupacionih područja), sa prikazanim odnosom prema godinama stradanja ukupno stradalih sa pomenutih teritorija, kao i stradalih civila.

Način stradanja pripadnika partizanskog pokreta sa komparativno prikazanim odnosom prema godinama stradanja po republikama.

Nacionalna struktura stradalih pripadnika partizanskog pokreta Jugoslavije ukrštena sa godinama stradanja, zatim komparativno prikazane prema republikama (uz uvažavanje okupacionih područja), te prikazana u odnosu na nacionalnu strukturu ukupno stradalih, kao i stradalih civila, uz uvažavanje nacionalne strukture obrađivanih teritorija.

Polna struktura stradalih pripadnika partizanskog pokreta Jugoslavije ukrštena sa godinama stradanja i nacionalnom strukturom, zatim komparativno prikazane prema republikama (uz uvažavanje okupacionih područja), te prikazana u odnosu na polnu strukturu stradalih civila.

Starosna struktura stradalih pripadnika partizanskog pokreta Jugoslavije ukrštena sa godinama stradanja, nacionalnom i polnom strukturom, zatim komparativno prikazane prema republikama, uz uvažavanje nacionalne strukture posmatrane teritorije.

Profesionalna struktura stradalih pripadnika partizanskog pokreta Jugoslavije ukrštena sa godinama stradanja, nacionalnom i polnom strukturom, zatim komparativno prikazane prema republikama, uz uvažavanje nacionalne strukture posmatrane teritorije.

Zaključak

Spisak korišćenih izvora i literature

Sadržaj

Nastavnom i naučnom veću
Filozofskog fakulteta u Beogradu

Izabrani odlukom Nastavnog i naučnog veća Filozofskog fakulteta u Beogradu u Komisiju za ocenu Predloga teme doktorske disertacije „Gubitci pripadnika partizanskog pokreta sa teritorije Jugoslavije 1941-1945“, koju predlaže kandidat Dragan Cvetković, viši kustos Muzeja žrtava genocida u Beogradu, slobodni smo da podnesemo sledeći

I Z V E Š T A J

Kolega Dragan Cvetković pripada grupi studenata koji su, na osnovu prava koja im je omogućio zakon, prešli sa postdiplomskih na doktorske studije istorije na Katedri za istoriju Jugoslavije.

Tema doktorske disertacije koju predlaže kolega Dragan Cvetković „Gubitci pripadnika partizanskog pokreta sa teritorije Jugoslavije 1941-1945“ do sada nije sistematično obrađivana mada, po mišljenju članova Komisije, za to postoji puno naučno opravdanje.

Članovi Komisije smatraju da je pristup koji zastupa kolega Cvetković naučan i da participira i tematski i metodološki sa istraživanjima koja se danas preduzimaju u specijalizovanim centrima u svetu koji se bave tim tipom istraživanja.

Struktura buduće doktorske disertacije je složena i zahtevna. Izvorna osnova na kojoj kolega Cvetković planira da zasnjuje svoje analize veoma je bogata. Posebno vrednim članovi Komisije smatraju nastojanja kandidata da permanentno upoređuje istraživačke rezultate do kojih dolazi istražujući prostor i vreme na kome su stradali pripadnici partizanskog pokreta, nacionalnu strukturu, polnu strukturu, starosnu strukturu, socijalno- ekonomsku strukturu, način stradanja.

Kandidatu je sugerisano sa u naslovu umesto pojma „stradanje“ upotrebi pojam „gubitci“. Ukazano mu je na potrebu da se u uvodnim delovima teksta precizno odredi prema kategoriji „pripadnik partizanskog pokreta“ koja se može različito tumačiti (partizani, ustanici, gerilci...). Podjednako važnom članovi Komisije smatraju potrebu da u predgovoru rada budu jasno definisani metodološki pristupi koji se upotrebljavaju prilikom obrade sličnih tema i upotrebe brojeva u istoriji. Kandidatu je skrenuta pažnja na opreznost prilikom upotrebe vrednosnih sudova.

Tokom razgovora sa kandidatom otvoreno je osetljivo pitanje izučavanja žrtava u istoriji. Tim pre jer savremena revizionistička historiografija, motivisana interesima politike, nastoji da izjednači žrtve zanemarujući istorijske okolnosti u kojima su one položene, ideje kojima su služile i protiv kojih su se borile, načine na koje su umorene. Kandidatu je sugerisana opreznost prilikom korišćenja literature koja zastupa politička a ne naučna tumačenja žrtava u istoriji.

Komisija smatra da je kolega Cvetković sveobuhvatno sagledao temu koju predlaže kao temu doktorske disertacije. U pitanju je kolega koji se već jednu deceniju bavi problematikom žrtava u Drugom svetskom ratu, koji vlada izvorima i literaturom i poznaje metodološke pristupe i istraživačke tehnike neophodne pri obradi specifične teme kakva je ona koju istražuje.

Vrednujući značaj teme i njenu zahtevnost članovi Komisije predlažu Nastavnom i naučnom veću Filozofskog fakulteta u Beogradu da prihvati pozitivno mišljenje o temi doktorske disertacije „Gubitci pripadnika partizanskog pokreta sa teritorije Jugoslavije 1941-1945“ i kolegi Draganu Cvetkoviću, višem kustosu Muzeja žrtava genocida, odobri rad na njenoj izradi.

U Beogradu
16.02,2010.

Komisija:

Dr Milan Ristović, redovan profesor
Filozofski fakultet u Beogradu

Dr Momčilo Mitrović, naučni savetnik,
Institut za noviju istoriju Srbije

Dr Milan Terzić, naučni saradnik,
Institut za strateška istraživanja u Beogradu

Dr Mira Radojević, docent,
Filozofski fakultet u Beogradu